

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-8>

УДК 303.632.4

Кравченко Владислав Олександрович

аспірант,

Поліський національний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5147-3401>**Vladyslav Kravchenko**

Polissia National University

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING THE EFFICIENCY OF ZHYTOMYR REGION AGRIBUSINESS ENTERPRISES

Анотація. Стаття присвячена ідентифікації та визначенню впливу факторів на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу Житомирської області. Визначено, що діяльність підприємств аграрного бізнесу характеризується негативними тенденціями до зниження ефективності, що визначає доцільність вивчення факторів впливу на формування ефективності. Запропоновано процесну модель аналізу факторів впливу на ефективність діяльності підприємства аграрного бізнесу. В межах цього дослідження сконцентровано увагу на аналізі зовнішніх факторів впливу на функціонування підприємств аграрного бізнесу Житомирської області. На основі проведеного опитування представників підприємств аграрного бізнесу Житомирської області з'ясовано, що вплив факторів зовнішнього середовища є переважно негативним. Побудовано матрицю PEST-аналізу, що формує підґрунтя для розробки подальших управлінських рішень.

Ключові слова: підприємства аграрного бізнесу, ефективність діяльності, фактори впливу, аналіз, зовнішнє середовище, PEST-аналіз.

Summary. The article is devoted to the identification and assessment of factors affecting the efficiency of agribusiness enterprises in the Zhytomyr region. Agribusiness plays an important role in the economy at both national and regional levels due to its contribution to economic development, its impact on food security, and its contribution to achieving the Sustainable Development Goals. It was determined that the activities of agribusiness enterprises are characterized by negative trends in efficiency decline, which emphasizes the relevance of studying the factors affecting enterprise performance. On the basis of the analysis of scientific research, it was determined that the factors of influence should be considered according to their origin, namely external and internal. A process-based model for analyzing the factors influencing the efficiency of agribusiness enterprise was proposed, which allowed for the formalization of the respective analytical process. Within the framework of this study, particular attention was paid to the analysis of external factors affecting the functioning of agribusiness enterprises in the Zhytomyr region. The analysis of the factors affecting the efficiency of the Zhytomyr region agribusiness enterprises was conducted using the expert survey method. The analysis involved two stages, namely the survey itself and the generalization of the results with the use of PEST analysis method. Based on a survey of representatives of agribusiness enterprises in the Zhytomyr region, it was found that the impact of external environmental factors is predominantly negative. The respondents were also asked to assess the impact of globalization consequences, as globalization is a dominant trend affecting all spheres of economic activity. The consequences of the globalization received mainly positive assessments, namely access to technologies, markets, and cooperation opportunities. A PEST analysis matrix was developed, generalizing the results of the survey as well as the results of the author's research. The resulting PEST analysis matrix provides an informational and analytical basis for further managerial decision-making.

Keywords: agribusiness enterprises, efficiency of the activity, factors of influence, analysis, external environment, PEST analysis.

Постановка проблеми. Підприємства аграрного бізнесу відіграють важливу роль у системі соціально-економічних відносин з огляду на їх внесок у забезпечення розвитку економіки

та продовольчої безпеки України. Крім того, ефективне функціонування аграрного бізнесу сприяє досягненню ряду Цілей сталого розвитку, пов'язаних із подоланням голоду, забезпеченням

здоров'я та гідної праці, відповідальним споживанням та збереженням екосистем суходолу (Цілі 2, 3, 8, 12 та 15) [8].

Аграрний бізнес України розвинутий та диверсифікований, що визначено вагомим ресурсним потенціалом та культурними традиціями землеробства. У структурі ВВП України у 2024 р. на сільське господарство припадало 7,1 % (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство; секція А за КВЕД-2010), 2,76 % суб'єктів господарювання України здійснюють діяльність у аграрній сфері [2]. Аграрна продукція України користується попитом на світовому ринку. Зокрема, за даними Європейської Комісії, у 2024 р. Україна посіла третє місце серед імпортерів органічної аграрної продукції до ЄС, продемонструвавши зростання обсягів постачання на 7 %, порівняно з 2023 р. [12]. Варто відзначити, що при цьому 41 % обсягів поставок органічної продукції з України складають зернові культури [12]. Загалом, у 2024 р. на сільськогосподарську продукцію припадало 36,4 % експорту України [2]. Таким чином, маємо відзначити вагому роль аграрного бізнесу у економіці України.

У свою чергу, Житомирська область має вагомий потенціал для розвитку аграрного бізнесу, оскільки є однією з найбільших в Україні за площею. Площа земель сільськогосподарського призначення, за оцінками фахівців Департаменту екології та природних ресурсів Житомирської обласної військової адміністрації, становить 1244,3 тис. га, що складає орієнтовно 42 % від загальної території області [9]. На сільське, лісове та рибне господарство Житомирської області (секція А за КВЕД-2010) у 2024 р. припадало 3,7 % від загальної кількості суб'єктів господарювання області, 7,92 % від загальної чисельності зайнятих працівників, водночас, 54,2 % від фінансового результату до оподаткування [1]. З огляду на зазначене, забезпечення ефективності функціонування підприємств аграрного бізнесу виступає важливим науково-практичним завданням, успішне вирішення якого сприятиме подальшому розвитку економіки та посиленню продовольчої безпеки України та регіону.

Водночас, маємо зауважити, що умови функціонування підприємств аграрного бізнесу як України в цілому, так і Житомирської області зокрема характеризуються високим рівнем кризовості, невизначеності та волатильності, що негативно впливає на рівень ефективності їх діяльності. Ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу як комплексна категорія перебуває під впливом значної кількості факторів, як зовнішнього, так і внутрішнього походження. Розуміння та врахування таких факторів виступає основою для забезпечення ефективності та раціональності управлінських рішень щодо формування цільо-

вого рівня ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Зазначене, у свою чергу, обумовлює необхідність ідентифікації та аналізу факторів впливу на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу Житомирської області, що визначає актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визначення впливу факторів на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу є важливим завданням, що обумовлює вагомий науковий інтерес до зазначеної сфери досліджень. Ідентифікацію факторів впливу на ефективність діяльності підприємств розглянуто у дослідженнях таких науковців, як О.В. Марценюк, В. Давидюк, К. Ружицька [5], О. Долгальова та М. Пугач [3], А.В. Омеко [6] та ін. Питанням вивчення впливу факторів на діяльність підприємств аграрного бізнесу в цілому та їх ефективність зокрема присвячено роботи таких дослідників, як А.О. Сітковська, Ю.В. Іванова, Я.Г. Турлюн [10], О.І. Лема, О.А. Матковський, О.Р. Коваль, І.В. Сярий [4], Л. Дончак та Д. Шкварук [11], С. Єкімов, В. Пуртов, Є. Буряк, Д. Кабаченко та А. Полторак [13] та ін. Водночас, відзначаючи вагомий обсяг наукового доробку у даній сфері, маємо зауважити, що питання ідентифікації та аналізу впливу факторів на діяльність підприємств аграрного бізнесу у регіональному контексті (Житомирська область) залишається актуальним з огляду на їхню роль у системі соціально-економічних відносин регіону.

Метою статті є ідентифікація та аналіз впливу факторів на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу Житомирської області задля формування інформаційного забезпечення прийняття рішень у даній сфері. Поставлена мета передбачає вирішення наступних завдань: сформулювати процесну модель аналізу факторів впливу на ефективність діяльності підприємства аграрного бізнесу; ідентифікувати основні фактори зовнішнього впливу на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу Житомирської області; проаналізувати вплив факторів зовнішнього впливу на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу Житомирської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аграрний бізнес є одним з наріжних каменів формування економічної системи Житомирської області, що визначається його внеском до забезпечення розвитку та продовольчої безпеки регіону. Підприємства аграрного бізнесу створюють значну частину фінансового результату суб'єктів господарської діяльності Житомирської області в цілому, однак внаслідок впливу повномасштабного вторгнення російської федерації зазнали суттєвого зниження ефективності діяльності. Так, за даними Головного управління статистики у Житомирській області, рівень рентабельності операційної діяльності підприємств аграрного бізнесу

знизився у 2024 р. порівняно з 2021 р. на 8,5 в.п., а рівень всієї діяльності – на 8,2 в.п. [1], що свідчить про загострення кризових тенденцій. Така ситуація обумовлює необхідність розробки комплексних програм підтримки підприємств аграрного бізнесу, як на макро-, так і на мікрорівні. Водночас, розробка таких програм передбачає ідентифікацію та врахування основних факторів впливу на формування ефективності.

Функціонування будь-якого суб'єкта господарювання, зокрема, аграрного, повсякчас перебуває під впливом сукупності факторів, які у своїй взаємодії суттєво визначають умови формування ефективності діяльності підприємства. Так, О.В. Марценюк, В. Давидюк та К. Ружицька розглядають внутрішні та зовнішні фактори впливу. До основних внутрішніх факторів дослідники відносять маркетингову, фінансову, операційну сфери, управління персоналом, антикризовий менеджмент, сферу ризиків. Зовнішні чинники включають державне втручання, фінансово-валютні, економічні та кон'юнктурні, науково-технічні, екологічні та форс-мажорні фактори [5, с. 110]. Аналогічний підхід щодо виділення зовнішніх та внутрішніх факторів демонструє О.І. Петков [7, с. 396–397].

На сьогодні існує значна кількість підходів до ідентифікації факторів впливу на діяльність підприємств аграрного бізнесу в цілому та на її ефективність зокрема. Так, О.І. Лема та ін. поділяють фактори впливу на розвиток аграрних підприємств на наступні групи: ресурсні, економічні, правові та соціальні [4, с. 293]. Колектив авторів під керівництвом А.О. Сітковської до основних факторів впливу на ефективність діяльності аграрного підприємства відносять наявність та якість земельних ресурсів, рівень цифровізації та інновацій [10, с. 56–57]. Л. Дончак та Д. Шкварук серед ключових чинників називають екологічні виклики, значні виробничі витрати, недостатній рівень продуктивності праці, посилення конкурентного тиску на ринку, обмежені можливості виходу на зовнішні ринки, а також недостатній розвиток інфраструктури й технологічного забезпечення [11, с. 27]. С. Єкімов та співавтори розглядають фактори впливу з позиції аналізу зовнішнього середовища функціонування підприємств, акцентуючи увагу на політико-правових, соціокультурних, техніко-економічних і демографічних чинниках [13].

Отже, за результатами проведених досліджень можемо дійти висновку, що на функціонування та ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу впливає значна кількість факторів, врахування яких є необхідним при розробці та імплементації управлінських рішень. Водночас, в межах галузі вплив факторів може різнитися з огляду на локальну специфіку, тож вважаємо за

доцільне ідентифікувати вплив факторів на діяльність підприємств аграрного бізнесу з урахуванням регіонального контексту, а саме Житомирської області.

Раціональна організація процесу аналізу передбачає його формалізацію та детальний опис. Для вирішення даного завдання пропонуємо використати процесний підхід. На рис. 1 представлено процес аналізу впливу основних факторів на ефективність функціонування підприємства аграрного бізнесу. Моделювання цього бізнес-процесу здійснено відповідно до стандарту BPMN 2.0 з використанням програмного забезпечення Camunda.

На рис. 1 подано процесну модель аналізу факторів, що впливають на ефективність функціонування підприємств аграрного бізнесу, розроблену з використанням нотації BPMN. Представлена модель демонструє логічну послідовність управлінських і аналітичних дій. Ініціювання процесу здійснюється на рівні керівництва підприємства шляхом визначення мети проведення аналізу та формування комплексу завдань, необхідних для її досягнення. Наступним кроком є визначення відповідальних осіб, що забезпечує організаційну впорядкованість аналітичної роботи та її узгодження із загальною системою управління підприємством. Подальший етап передбачає обґрунтування методичного інструментарію аналізу та формування інформаційного забезпечення, що включає збір, систематизацію і підготовку необхідних даних. У структурі моделі передбачено контрольний елемент, пов'язаний з оцінюванням достатності інформаційної бази. У разі виявлення її неповноти передбачається повторне здійснення збору даних. Такий підхід відображає ітеративний характер аналітичної діяльності та спрямований на забезпечення належного рівня достовірності отриманих результатів. Наступними етапами є виконання аналітичних процедур та ухвалення на цій підставі відповідних управлінських рішень.

Погоджуючись з твердженнями авторів [5; 7], вважаємо, що на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. В межах цього дослідження вважаємо за доцільне сконцентрувати увагу на зовнішніх факторах впливу.

О. Долгальова та М. Пугач визначають, що існує значна кількість методичних підходів для ідентифікації впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність діяльності підприємства, одним з яких є PEST-аналіз, що забезпечує поділ факторів на 4 ключових групи, а саме на політичні, економічні, соціальні та технологічні чинники [3, с. 124]. Крізь призму PEST-факторів пропонує також проводити дослідження А.В. Омеко [6].

Отже, для ідентифікації та оцінювання основних факторів впливу на ефективність функці-

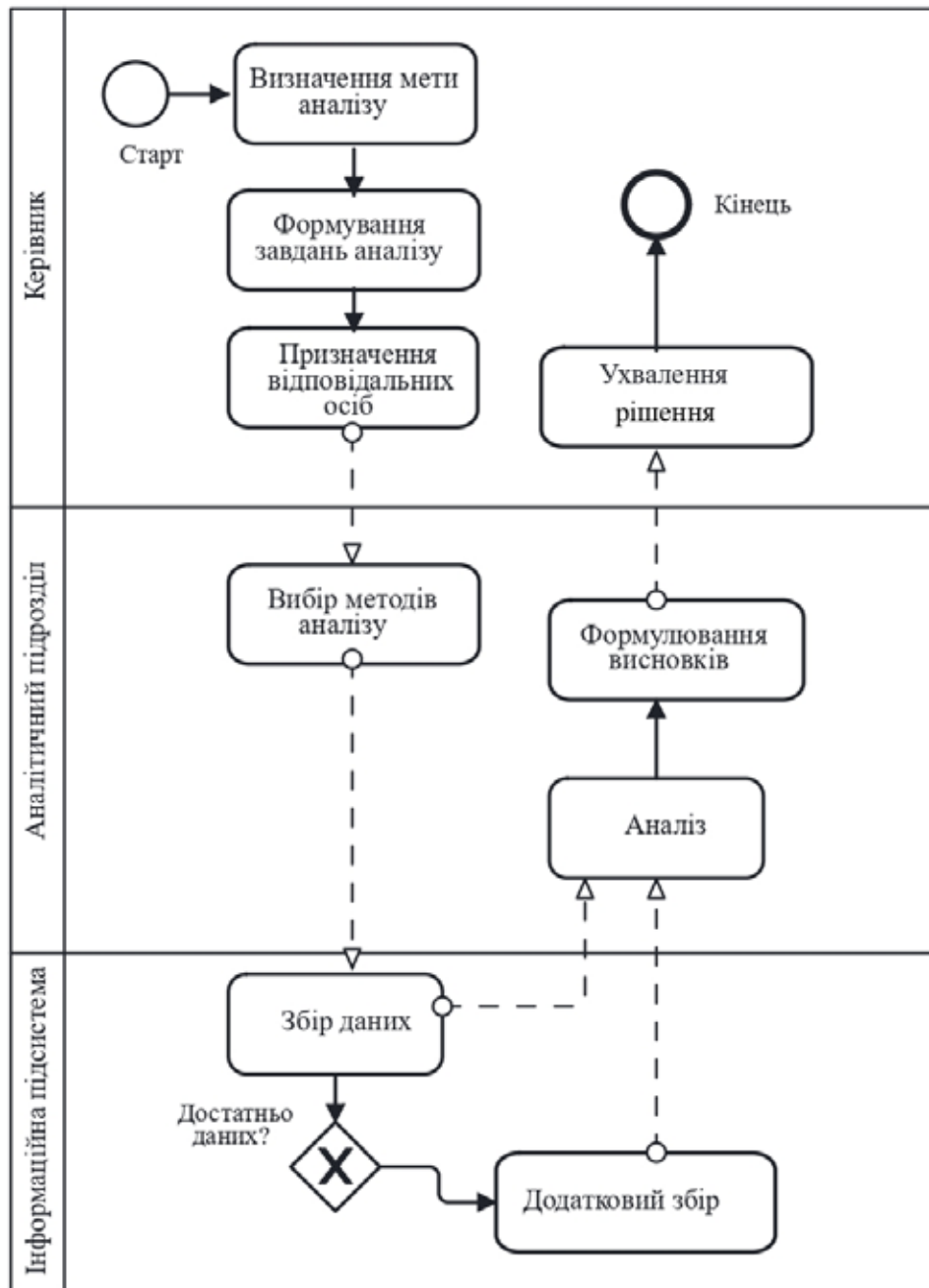

Рисунок 1 – BPMN-діаграма процесу аналізу факторів впливу на ефективність діяльності підприємства аграрного бізнесу

Джерело: розроблено та побудовано автором з використанням ПЗ Camunda

онування підприємств аграрного бізнесу Житомирської області скористаємось методикою PEST-аналізу.

З метою визначення впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність функціонування підприємств аграрного бізнесу було проведено анкетне опитування представників відповідних суб'єктів господарювання Житомирської області. У дослідженні взяли участь 24 респонденти. Опитування здійснювалося із забезпеченням повної анонімності учасників, що

дало змогу отримати більш об'єктивні відповіді. У зв'язку з цим результати дослідження подано у зведеному та узагальненому вигляді без ідентифікації окремих респондентів.

На першому етапі аналізу респондентам було запропоновано перелік із 14 факторів та запропоновано оцінити характер їх впливу на діяльність підприємства за шкалою від (-5) до 5 балів, де (-5) – сильний негативний вплив, 5 – сильний позитивний вплив. Узагальнені результати опитування представлено на рис. 2.

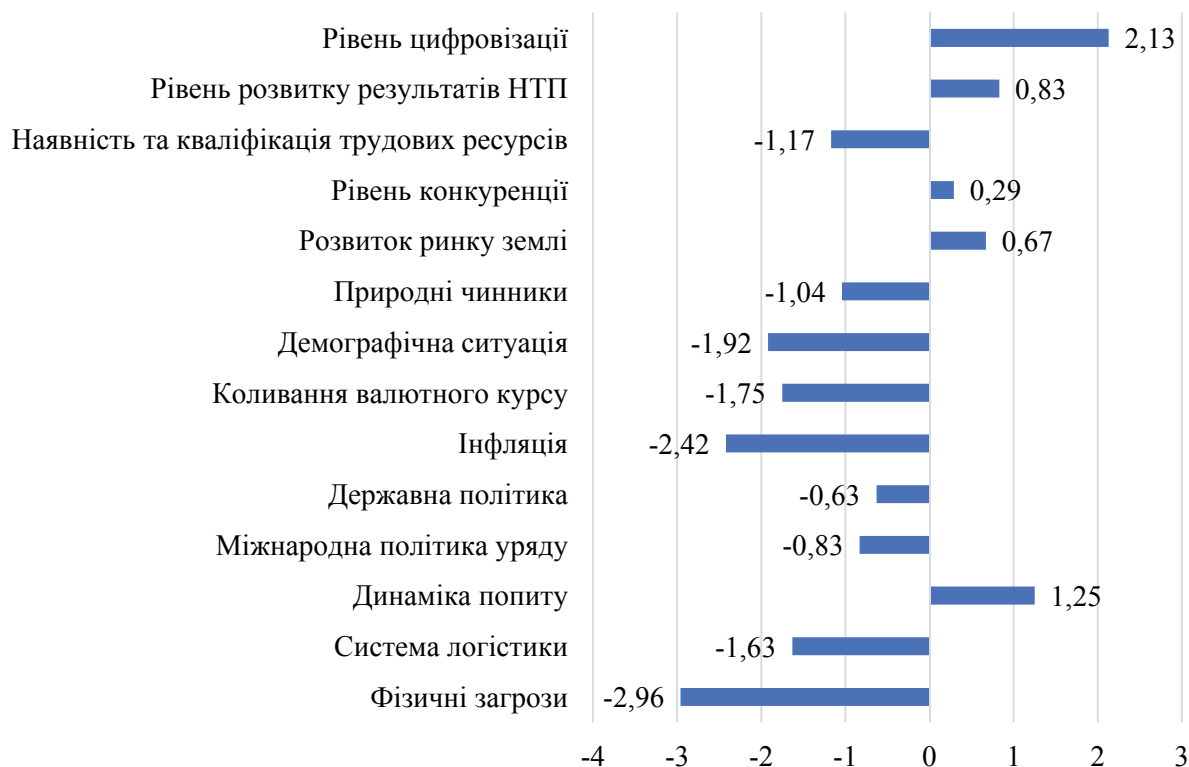

Рисунок 2 – Результати експертного оцінювання впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу Житомирської області, бали

Джерело: сформовано автором на основі результатів проведеного опитування

Згідно з даними, наведеними на рис. 2, більшість досліджуваних факторів зовнішнього середовища характеризуються негативним впливом на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу. Позитивні оцінки респонденти надали лише окремим чинникам, серед яких найвагомими є рівень цифровізації (2,13 бала), динаміка платоспроможного попиту (1,25 бала), поширення результатів науково-технічного прогресу (0,83 бала), розвиток ринку землі (0,67 бала) та рівень конкуренції (0,29 бала).

Водночас дев'ять факторів отримали негативні оцінки впливу. Найбільш суттєві негативні ефекти, за результатами опитування, пов'язані із фізичними загрозами, зумовленими повномасштабною війною російської федерації проти України (-2,96 бала), інфляційними процесами (-2,42 бала), несприятливою демографічною ситуацією (-1,92 бала), коливаннями валютного курсу (-1,75 бала) та проблемами логістичного забезпечення (-1,63 бала).

Отже, результати опитування свідчать про переважно негативний вплив факторів зовнішнього середовища на ефективність функціонування підприємств аграрного бізнесу Житомирської області.

Окремо в рамках дослідження було проаналізовано вплив глобалізації та її наслідків, як одного

з превалюючих трендів розвитку соціально-економічних відносин. Аналогічно, респонденти оцінювали вплив чинників глобалізації на діяльність підприємств аграрного бізнесу за шкалою від (-5) до 5 балів. Результати представлено на рис. 3.

За даними, наведеними на рис. 3, більшість досліджуваних чинників глобалізації оцінюються респондентами як такі, що позитивно впливають на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу. Найвищу оцінку отримав доступ до сучасної техніки та технологій (3,13 бала), що пов'язано з можливістю трансферу технологій та інтелектуального капіталу, які стимулюють інноваційний розвиток і сприяють удосконаленню бізнес-процесів підприємств. Вагомим позитивним фактором також визначено доступ до світових ринків (1,83 бала), що зумовлено інтеграційними процесами та запровадженням Європейським Союзом торговельних преференцій для української аграрної продукції. Позитивні оцінки також отримали міжнародна кооперація (1,33 бала) та уніфікація стандартів якості (1,08 бала). Натомість негативний вплив відзначено лише для двох факторів – зростання ризиків господарської діяльності (-1,1 бала) та підвищення залежності від імпорту (-0,92 бала), причому інтенсивність такого впливу респонденти оцінюють як помірну.

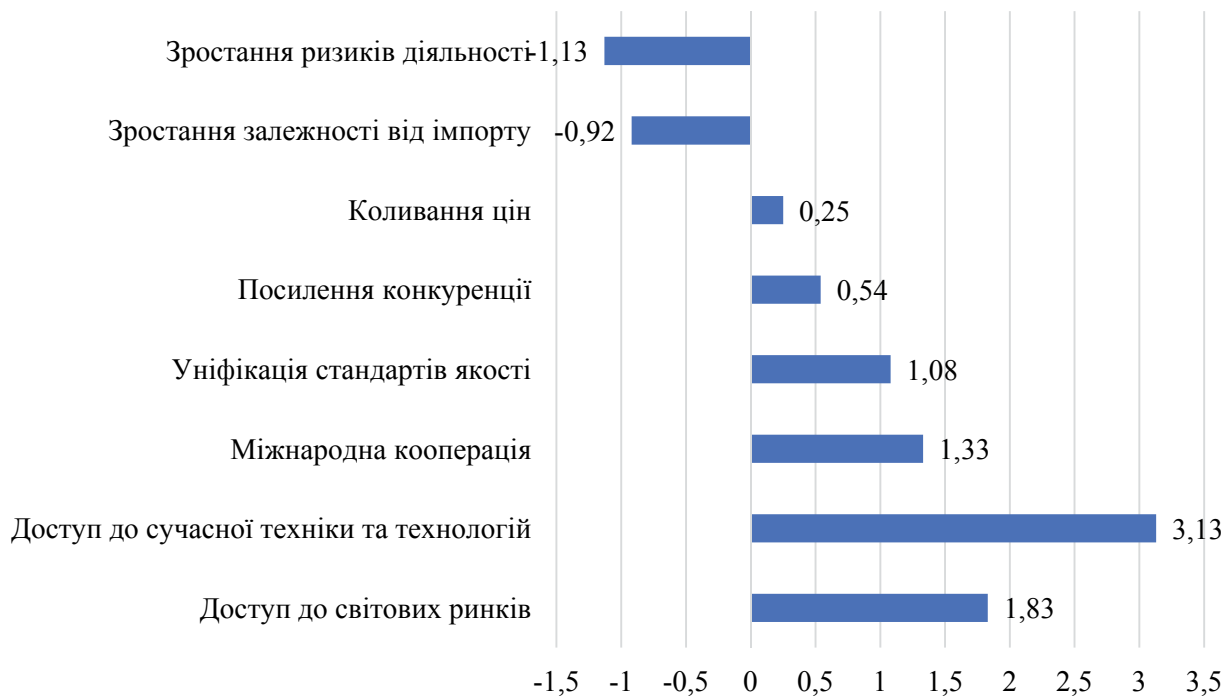

Рисунок 3 – Результати експертного оцінювання чинників глобалізації на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу Житомирської області, бали

Джерело: сформовано автором на основі результатів проведеного опитування

На другому етапі аналізу вважаємо за доцільне звести результати опитування та власних досліджень у матрицю PEST-аналізу (табл. 1).

Отже, результати проведеного аналізу (табл. 1) свідчать про переважно негативний вплив факторів зовнішнього середовища на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу, що

визначає необхідність розробки та імплементації дієвих систем управління ефективністю, що базуватимуться на принципах гнучкості, адаптивності, ефективності та стійкості.

Висновки. Роль підприємств аграрного бізнесу в економіці як України, так і Житомирської області визначена їх внеском у формування інди-

Таблиця 1 – PEST-аналіз факторів впливу на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу Житомирської області

P – policy / Політичні	Оцінка (+/-)	E – economy / Економічні	Оцінка (+/-)
Розвиток ринку землі	+	Коливання валютного курсу	-
Державна політика уряду (економічна, регіональна тощо)	-	Інфляція	-
Міжнародна політика уряду	-	Динаміка платоспроможного попиту	+
Військові дії	-	Доступ до світових ринків	+
Міжнародна кооперація	+	Доступ до фінансових ресурсів (у т.ч. умови кредитування)	-
		Загальне економічне становище країни	-
S – society / Соціальні	Оцінка (+/-)	T – technology / Технологічні	Оцінка (+/-)
Наявність та кваліфікація трудових ресурсів	-	Рівень цифровізації економічних відносин	+
Демографічна ситуація	-	Рівень розвитку та поширення результатів науково-технічного прогресу	+
Рівень освіти та кваліфікованості населення	+	Система логістики	-
		Доступ до сучасної техніки та технологій	+
		Наявність та вартість енергоресурсів	-

Джерело: сформовано автором на основі результатів опитування та власних досліджень

каторів розвитку, експорт, створення робочих місць. Водночас, функціонування підприємств аграрного бізнесу характеризується зниженням ефективності, що позначається на результатах їх діяльності та рівні рентабельності. Така ситуація обумовлює необхідність дослідження факторів впливу на формування показників ефективності з метою подальшого формування управлінських рішень. З'ясовано, що фактори впливу на ефективність діяльності підприємств аграрного бізнесу поділяють на зовнішні та внутрішні. В межах цього дослідження проаналізовано вплив факторів зовнішнього характеру з використанням PEST-аналізу. Дослідження показало, що переважна більшість факторів зовнішнього середовища, за оцінками респондентів, характеризується нега-

тивним впливом. Позитивними оцінками респонденти відзначили такі фактори як рівень цифровізації, динаміка платоспроможного попиту, розвиток науково-технічного прогресу та ринку землі, рівень конкуренції. Водночас, наслідки глобалізації отримали переважно позитивні оцінки. Проведений на основі результатів дослідження PEST-аналіз формує інформаційно-аналітичне підґрунтя для розробки та впровадження заходів управлінського впливу у сфері забезпечення ефективності діяльності підприємств аграрного бізнесу Житомирської області. Перспективи подальших досліджень знаходяться у сфері обґрунтування напрямів удосконалення системи управління ефективністю діяльності підприємств аграрного бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Головне управління статистики у Житомирській області. URL: <https://www.zt.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 13.02.2026).
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 13.02.2026).
3. Долгальова О., Пугач М. Оцінювання впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 4(89). С. 120–129. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04 (дата звернення: 18.02.2026).
4. Лема О. І., Матковський О. А., Коваль О. Р., Сярий І. В. Сталий розвиток аграрних підприємств в Україні. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2023. Вип. 5, № 2. С. 289–296. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.289> (дата звернення: 14.02.2026).
5. Марценюк О. В., Давидюк В., Ружицька К. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 81. С. 107–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.81-18> (дата звернення: 17.02.2026).
6. Омеко А. В. Зовнішні та внутрішні чинники впливу на рівень ефективності управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-182> (дата звернення: 20.02.2026).
7. Петков О. І. Економічна ефективність підприємств та фактори впливу на неї. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 1. С. 392–399. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-1-47> (дата звернення: 19.02.2026).
8. ПРООН в Україні. Цілі сталого розвитку. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення: 14.02.2026).
9. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Житомирської області у 2024 р. / Департамент екології та природних ресурсів Житомирської обласної військової адміністрації. 2025. URL: <https://eprdep.zht.gov.ua/> (дата звернення: 16.02.2026).
10. Сітковська А. О., Іванова Ю. В., Турлюн Я. Г. Вплив факторів на ефективність діяльності аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2024. № 2. С. 54–58. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.2.54> (дата звернення: 10.02.2026).
11. Donchak L., Shkvaruk D. Current state and prospects for the development of agriculture in the Vinnytsia region. *Ekonomika APK*. 2024. № 31(2). Рр. 23–31. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202402023> (дата звернення: 21.02.2026).
12. European Commission. EU imports of organic agri-food products. Key developments in 2024. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2025-05/analytical-brief-7-eu-organic-imports-brief_en.pdf (дата звернення: 13.02.2026).
13. Yekimov S., Purtov V., Buriak Ie., Kabachenko D., Poltorak A. Improving the efficiency of corporate management of agricultural enterprises. *E3S Web of Conferences*. 2021. Vol. 262. 03001. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202126203001> (дата звернення: 21.02.2026).

References:

1. Holovne upravlinnia statystyky u Zhytomyrskii oblasti [Main Department of Statistics in Zhytomyr Region]. Available at: <https://www.zt.ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian)
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistical Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian)
3. Dolhalova O. & Puhach M. (2024). Otsiniuvannya vplyvu faktoriv zovnishnoho seredovyshcha na efektyvnist upravlinnia pidpriemstvom [Assessment of the influence of environmental factors on the efficiency of enterprise

management]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk – Galician economic journal*, vol. 4(89), pp. 120–129. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04 (in Ukrainian)

4. Lema O. I., Matkovskiy O. A., Koval O. R. & Siaryi I. V. (2023). Stalyi rozvytok ahrarnykh pidpryemstv v Ukraini [Sustainable Development of Agricultural Enterprises in Ukraine]. *Menedzhment ta pidpryemnytsvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku – Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*, vol. 5, № 2, pp. 289–296. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.289> (in Ukrainian)

5. Martseniuk O. V., Davydiuk V. & Ruzhytska K. (2023). Faktory pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti pidpryemstva v suchasnykh umovakh hospodariuvannia [Factors for increasing the efficiency of enterprise activities in the modern economic conditions]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, vol. 81, pp. 107–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.81-18> (in Ukrainian)

6. Omeko A. V. (2024). Zovnishni ta vnutrishni chynnyky vplyvu na riven efektyvnosti upravlinnia pidpryemstvom [External and internal factors of influence on the level of efficiency of enterprise management]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-182> (in Ukrainian)

7. Petkov O. I. (2021). Ekonomichna efektyvnist pidpryemstv ta faktory vplyvu na nei [Economic efficiency of enterprises and factors influencing on it]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 6, № 1, pp. 392–399. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-1-47> (in Ukrainian)

8. PROON v Ukraini – UNDP Ukraine. Tsili staloho rozvytku [Sustainable development goals]. Available at: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku> (in Ukrainian)

9. Rehionalna dopovid pro stan navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha Zhytomyrskoi oblasti u 2024 r. [Regional Report on the State of the Environment in Zhytomyr Oblast in 2024] (2025) / Departament ekolohii ta pryrodnykh resursiv Zhytomyrskoi oblasnoi viiskovoi administratsii – Department of Ecology and Natural Resources of the Zhytomyr Oblast Military Administration. Available at: <https://eprdep.zht.gov.ua/> (in Ukrainian)

10. Sitkovska A. O., Ivanova Yu. V. & Turliun Ya. H. (2024). Vplyv faktoriv na efektyvnist diialnosti ahrarnykh pidpryemstv [Impact of factors on performance agrarian enterprises]. *Ahrosvit – Agrosvit*, vol. 2, pp. 54–58. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.2.54> (in Ukrainian)

11. Donchak L. & Shkvaruk D. (2024). Current state and prospects for the development of agriculture in the Vinnytsia region. *Ekonomika APK*, vol. № 31(2), pp. 23–31. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202402023>

12. European Commission. EU imports of organic agri-food products. Key developments in 2024. Available at: https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2025-05/analytical-brief-7-eu-organic-imports-brief_en.pdf

13. Yekimov S., Purtov V., Buriak Ie., Kabachenko D. & Poltorak A. (2021). Improving the efficiency of corporate management of agricultural enterprises. *E3S Web of Conferences*, Vol. 262, article № 03001. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202126203001>

Дата надходження статті: 13.03.2026

Дата прийняття статті: 25.03.2026

Дата публікації статті: 09.04.2026